Raadsinformatiebrief

Datum	8 oktober 2024	Zaaknummer	2679210
		Portefeuille	Economie, financiën, dienstverlening
			J.H.M. Goijaarts
Onderwerp	Septembercirculaire 2024		

Behandeling in commissie
Niet van toepassing

Kennisnemen van:
De uitkomst van de septembercirculaire 2024.

Aanleiding
Onlangs is de septembercirculaire 2024 ontvangen. In deze RIB wordt duidelijkheid verschaft over de verschillen tussen de septembercirculaire 2024 van de algemene uitkering voor de jaren 2024 tot en met 2028 ten opzichte van de meicirculaire 2024.

Kernboodschap
Op Prinsjesdag presenteerde ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) de septembercirculaire 2024. Gemeenten die hoopten dat de septembercirculaire verlichting zou brengen, komen bedrogen uit.

De verwerking van de septembercirculaire 2024 geeft een actualisatie van de ramingen algemene uitkering in de begroting 2025-2028. Tevens wordt inzicht verkregen in de te verwachten uitkering 2024.

De financiële gevolgen voor 2024 worden verwerkt als onderdeel van de jaarrekening 2024. De financiële gevolgen voor 2025 en verder worden verwerkt in de begroting 2025 bij de 1e bestuursrapportage 2025..

Uitgangspunten oormerken van middelen uit algemene uitkering
Wij hanteren de volgende uitgangspunten voor taakmutaties in het gemeentefonds:
- Nieuwe middelen voor een bepaald taakveld reserveren we binnen het Algemene Uitkering tot de eerstvolgende kadernota/programmabegroting.
- Op basis van een apart voorstel vindt onderbouwing plaats waarom het geld nodig is binnen dat beleidsveld.

- Bij de kadernota/programmabegroting vindt integrale afweging plaats. Op basis van de integrale afweging zetten we middelen in voor het betreffende beleidsveld of voegen dit toe aan de algemene middelen.
- Als bestaande middelen geoormerkt zijn, dan oormerken we ook de verhoging/verlaging uit taakmutaties.

In onderstaande tabel zijn de mutaties van de septembercirculaire verwerkt.
Vervolgens worden per onderdeel de mutaties toegelicht:

Mutaties september circulaire 2024	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Volume accres historisch Bbp		-60.652	-212.466	-413.908	-603.272
LPO accres prijs Bbp		715.690	814.451	922.424	839.850
Ontwikkeling uitkeringsbasis	-969.423	-606.517	-472.146	-473.038	-591.443
Plafond BTW-compensatiefonds, voorschot 2023	1.793.432				
Bijstellen stelpost BCF	-1.250.000				
Indexatie DU jeugd overheveling van accres naar regionaal programma		-24.261	-23.607	-23.652	-23.658
Overige ontwikkelingen uitkeringsfactor	-96.942	-24.261	11.804	-11.826	23.658
Wet op de lijkbezorging			15.165	15.723	16.275
Toezicht en handhaving aanpassing kwaliteitseisen kinderopvang	4.633	7.475			
Kinderopvang Sociaal Medische Indicatie		21.039	21.182	21.952	22.718
Bijstand jongerennorm			-26.737	-27.525	-28.306
Indexatie Wmo demografie			307.671	618.660	933.367
Landelijke aanpak adreskwaliteit	6.498				
Wet betaalbare huur	36.645	58.771	50.049	27.839	22.335
Openbare bibliotheken		248.697	248.697		
Besparingsverlies jeugd			1.816.383	1.843.157	1.843.157
Alleenverdienersproblematiek	36.280				
Digitaal stelsel omgevingswet	-49.388	-64.474	-78.318	-93.781	-110.103
Einde lening (DU)	4.138				
Hoeveelheidsverschillen	325.860	431.448	247.777	98.893	0
Participatie		155.676	155.825	154.976	153.235
Totaal toename algemene uitkering septembercirculaire 2024	-158.266	858.631	2.875.729	2.659.893	2.497.814
Aanvullend op circulaire: Suppletie uitkering lage inkomens 2024	**821.560**				
	663.294				
Indexatie DU jeugd overheveling van accres naar regionaal programma		-24.261	-23.607	-23.652	-23.658
LPO accres prijs Bbp			98.761	206.734	124.160
Bijstand jongerennorm			-26.737	-27.525	-28.306
Toezicht en handhaving aanpassing kwaliteitseisen kinderopvang	4.633	7.475	0	0	0
Kinderopvang Sociaal Medische Indicatie		21.039	21.182	21.952	22.718
Indexatie Wmo demografie			307.671	618.660	933.367
Wet betaalbare huur	36.645	58.771	50.049	27.839	22.335
Openbare bibliotheken		248.697	248.697		
Alleenverdienersproblematiek	36.280	0	0	0	0
Participatie		155.676	155.825	154.976	153.235
Aframen stelpost jeugd bezuiniging Rijk			1.816.383	1.843.157	1.843.157
Totaal te oormerken middelen	77.558	467.397	2.648.224	2.822.141	3.047.009
Netto-resultaat septembercirculaire 2024	**585.736**	**391.234**	**227.505**	**-162.248**	**-549.195**

Accres ontwikkeling volume historisch bruto binnenlands product (Bbp)
In de miljoenennota 2025 zijn de tranches voor de jaren 2025 en verder bijgesteld op basis van het bruto binnenlands product (bbp), gebaseerd op een 8-jaars (t-9 t/m t-2) historisch gemiddelde. De cumulatieve mutatie ten opzichte van de meicirculaire bedraagt landelijk voor de jaren 2025 t/m 2029: -/- € 14 miljoen in 2025, -/- € 54 miljoen in 2026, -/- € 104 miljoen in 2027, -/- € 153 miljoen in 2028 en -/- € 196 miljoen in 2029.

Loon prijs ontwikkeling (LPO) acres prijs bbp
Vanaf de voorjaarsnota 2024 wordt het LPO accres bepaald op basis van het prijs bbp. De tranche van het lopende jaar wordt telkens bij de voorjaarsnota (meicirculaire) , op basis van de CEP raming van het CPB.
In de miljoenennota 2025 zijn de tranches voor de uitkeringsjaren 2025 en verder bijgesteld op basis van het Bpb uit de miljoenennota en de macro economische verkenning. De cumulatieve mutatie ten opzichte van de meicirculaire 2024 bedraagt voor de jaren 2025 t/m 2029 landelijk € +

€ 178 miljoen in 2025, + € 205 miljoen in 2026, + € 234 miljoen in 2027, + € 215 miljoen in 2028 en + € 195 miljoen in 2029.
In de begroting 2025 is een extra structurele post van € 2,5 miljoen opgenomen voor het opvangen van te verwachten prijsstijgingen, naast het deel van het accres wat afgezonderd is, ten laste van de algemene middelen. De positieve bijstelling 2025 van het prijsdeel in de septembercirculaire (€ 711.690) wordt nu ten gunste van de algemene middelen gebracht. Toevoeging aan de stelpost voor prijsstijgingen blijft achterwege. Het effect van de bijstelling 2026-2028 wordt wel toegevoegd aan de stelpost voor loon- en prijsontwikkeling 2026-2028.

Ontwikkeling uitkeringsbasis
De uitkeringsfactor daalt in 2024 8 punten. Belangrijkste maatstaven hier zijn Huishoudens laag inkomen (-5,4 punten), Inwoners 75+ met drempel (-1,9 punten), Migratieachtergrond (-1,7 punten) en Regionale centrumfunctie (-1 punt). De belastingcapaciteit geeft een positief effect van 2,2 punten.
In later jaren is er sprake van een kleine daling van de uitkeringsfactor: - 5 punten in 2025, - 4 punten 2026 en 2027 en -5 punten in 2028. Belangrijkste maatstaven hier zijn: Huishoudens laag inkomen met drempel (van -1 naar – 3 punten), Inwoners 75+ met drempel (ongeveer -1,5 punt) en de regionale centrumfunctie (-1 punt).

Plafond BTW compensatiefonds, voorschot 2024
Jaarlijks wordt bij de septembercirculaire een inschatting gemaakt van de declaraties door gemeenten bij het BTW compensatiefonds. Door een verwachte onderschrijding ten opzichte van het plafond wordt er landelijk een voorschot verstrekt van landelijk € 446,7 miljoen. Deze wordt verrekend via de uitkeringsfactor (14,8 punten). Voor Meierijstad betekent dit een voorschot van € 1.793.432,-, In de begroting was er een stelpost opgenomen van € 1.250.000,-. (gebaseerd op maximaal toegestane norm van de provincie) Incidenteel levert het voorschot in 2024 een voordeel op van € 543.432. In de meicirculaire 2025 wordt de ruimte definitief vastgesteld en verrekend.

Indexatie Decentralisatie uitkering (DU) jeugd overheveling van accres naar regionaal programma
De DU jeugd wordt met ingang van 2025 beëindigd. Deze middelen worden structureel toegevoegd aan het budget voor de (contact)gemeente voor het regionaal programma op de begroting van het ministerie van OCW. Vanaf 2025 wordt een deel van het accres structureel toegevoegd aan het budget voor de (contact)gemeente voor het regionaal programma. Het gaat landelijk om jaarlijks € 7,4 miljoen.

Overige ontwikkelingen uitkeringsfactor/afrondingsverschil
Dit betreft o.a. afronding op algemene mutaties

Wet op de lijkbezorging
De inwerkingtreding van het wetsvoorstel van de modernisering van de wet op de lijkbezorging (Wlb) is voorzien op 1 januari 2026. Ten behoeve van de financiering van de beoogde wettelijke uitbreiding van de taken van de gemeentelijke lijkschouwer is voor de periode 2026-2031 landelijk jaarlijks € 3,2 miljoen naar de algemene uitkering overgeheveld . Voor 2032 en verder dient over het structureel toekennen van middelen in het kader van het programma werk aan uitvoering nog een besluit te worden genomen door de ambtelijk commissie uitvoering (ACU).

Bijstand jongerennorm

Gemeenten kunnen vanuit de bijzondere bijstand een aanvulling op de bijstand aan 21-minners geven als hun ouders niet bij kunnen springen. Met het wetsvoorstel participatiewet in balans wordt de bijzondere bijstand met ingang van 1 januari overgeheveld naar de algemene bijstand. De aanvulling op de bijstand is bedoeld voor algemeen noodzakelijke kosten van het bestaand en daarmee is de algemene bijstand het juiste instrument voor dit soort kosten. Daarom worden er middelen vanuit de algemene uitkering overgeheveld naar de algemene bijstand, op de begroting van het ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid (SZW). Het gaat landelijk jaarlijks om een bedrag van € 9,4 miljoen vanaf 2026.

Indexatie Wmo demografie
Met de VNG is afgesproken dat in de toekomst (een nader te bepalen deel) de Wmo niet langer via de algemene uitkering van het gemeentefonds gaat, maar via een aparte financiering. Afhankelijk van de gekozen bekostingsvorm wordt een passende geobjectiveerde indexering onderzocht die ook rekening houdt met kostenontwikkeling en demografie/vergrijzing. Vooruitlopend op de uitwerking is bij de Voorjaarsnota 2024 op de aanvullende post landelijk een jaarlijkse tranche van € 75 miljoen vanaf 2026 oplopend tot € 300 miljoen in 2029 gereserveerd voor een aanvullende indexering voor demografie.

Toezicht en handhaving aanpassing kwaliteitseisen kinderopvang
In de voorjaarsnota 2024 zijn middelen vrijgemaakt voor incidentele meerkosten voor toezicht en handhaving op de aangepaste kwaliteitseisen in de kinderopvang, buitenschoolse en meertalige opvang voor 2024 en 2025. De aanpassingen zijn in werking getreden op 1 juli 2023, 1 februari en 1 juli 2024. Het gaat om kosten van de implementatie voor de regelgeving bij gemeenten en de GGD en het uitvoeren van de eerste keer toezicht en handhaving op de aangepaste kwaliteitseisen. Het gaat landelijk om € 1,1 miljoen in 2024 en € 1,8 miljoen in 2025.

Kinderopvang Sociaal medische indicatie (SMI)
De SMI is een gemeentelijke regeling om gezinnen die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag, maar die ook niet in staat zijn de zorg voor hun kinderen volledig te dragen vanwege sociale of medische problematiek, een vergoeding te kunnen bieden voor het gebruik van kinderopvang. Door verschillende ontwikkelingen is de SMI budgettair steeds meer onder druk te komen staan. Om dit te kunnen ondervangen, wordt het SMI budget in een aantal stappen verhoogd. Voor de jaren 2025-2027 gaat het om landelijk € 5,4 miljoen, voor 2028 € 5,5 miljoen en vanaf 2029 jaarlijks € 10 miljoen.

Landelijke aanpak adreskwaliteit (LAA)
Om de adreskwaliteit in de Basisregistratie (BGR) te verbeteren stelt het BZK landelijk eenmalig € 3 miljoen beschikbaar.

Wet betaalbare huur
Met de wet betaalbare huur wordt de op 1 juli in werking getreden wet goed verhuurderschap gewijzigd. Daarmee krijgen de gemeenten de bevoegdheid om toezicht te houden en handhavend op te treden met betrekking tot:

- de maximale huurprijzen die gelden op grond van het woningwaarderingsstelsel
- de maximale huurverhogingen in de gereguleerde sector
- de informatieplicht op verhuurders om hun huurders een puntentelling te overleggen bij afsluiten contract.

Het rijk stelt middelen ter beschikking om gemeenten financieel te ondersteunen bij de implementatie en uitvoering wetsvoorstel. De financiering bestaat landelijk uit een incidentele

bijdrage van € 5,5 miljoen in 2024 voor eenmalige implementatiekosten. Daarnaast ontvangen een gemeenten een bijdrage voor het ontvangen en behandelen van meldingen en de handhaving op deze meldingen. Voor deze werkzaamheden ontvangen een structurele bijdrage van landelijk € 6,5 miljoen per jaar. Deze middelen worden verdeeld op basis van het aandeel private huur per gemeente en de lokale woningmarktdruk. Vanwege de piekperiode in de eerste jaren na inwerkingtreding is er een aanvullende incidentele bijdrage beschikbaar voor de periode 2024-2028.

Openbare bibliotheken
In de periode 2023-2024 konden gemeenten een specifieke uitkering ontvangen voor het versterken van het lokale bibliotheekstelsel. Daarna zal een wettelijke zorgplicht voor gemeenten worden ingevoerd ten aanzien van de openbare bibliotheek. Voor het uitvoeren zullen gemeenten een structurele bijdrage via het gemeentefonds ontvangen. In de periode tussen de specifieke uitkering en de invoering van de wettelijke zorgplicht ontvangende gemeente een decentralisatie uitkering, om zich op de periode van de zorgplicht te kunnen voorbereiden. Hiervoor is in 2025 en 2026 in landelijk in totaal een bedrag van € 59,3 miljoen per jaar beschikbaar. Dit bedrag wordt over alle gemeenten verdeeld op basis van een bedrag a € 2,95 per inwoner.

Besparingsverlies Jeugd
Het kabinet Rutte IV had besloten om te besparen op jeugdzorg. Deze besparing (oplopend tot landelijk € 511 miljoen in 2027) was in mindering gebracht op de middelen voor de jeugdzorg op de aanvullende post van het ministerie van Financiën. Het nieuwe kabinet Schoof kiest ervoor om deze besparing te laten vervallen. Het gaat om € 500 miljoen in 2026 en € 511 miljoen vanaf 2027.
Uitgangspunt is dat het vervallen van de extra korting geen budgettair effect heeft. Het verloopt budgettair neutraal, omdat gemeenten in de begroting voor jeugdzorg rekening mochten houden met de voorgenomen besparing en een lagere raming van de uitgaven.

Alleenverdienersproblematiek
Gemeenten kunnen financiële ondersteuning bieden aan huishoudens die als gevolg van de alleenverdienersproblematiek in 2023 en 2024 onder het bestaansminimum uitkomen. Gemeente kunnen de gemiste huur- en zorgtoeslag compenseren vanuit de individuele bijzondere bijstand. Afgesproken is om de betrokken huishoudens actief te benaderen. Via een decentralisatie uitkering ontvangen gemeenten budget om aan de betreffende huishoudens bijzondere bijstand te verstrekken. Nu wordt een bedrag van € 11,6 miljoen uitgekeerd mede op basis van gegevens belastingdienst en voorlopige aantallen huishoudens waar de problematiek speelt. De budgetten worden zo nodig nog bijgesteld wanneer definitieve gegevens beschikbaar zijn, naar verwachting bij de meicirculaire 2025 en 2026.

Digitaal stelsel omgevingswet (DSO)
Op grond van de beheerovereenkomst van 18 december 2018 dragen de gemeenten vanaf 1 januari 2020 jaarlijks 70% bij aan de kosten van beheer en doorontwikkeling van het DSO en het informatiepunt Leefomgeving (IPLO). Met deze taakmutatie wordt deze gemeentelijke bijdrage structureel verhoogd naar landelijk € 31,4 miljoen vanaf 2024. Het nog over te hevelen bedrag voor 2024 bedraagt € 10,6 miljoen, aangezien reeds € 20,9 miljoen naar de begroting van BZK is overgeheveld.

Einde lening inburgeringsplicht

Via een decentralisatie-uitkering worden middelen aan gemeenten beschikbaar gesteld voor begeleiding en in het een beperkt aantal gevallen financieel ondersteunen van inburgeraars bij het betalen van extra cursusuren of examengelden.

Hoeveelheidsverschillen
Naast de mutaties in de algemene uitkering die worden veroorzaakt door wijziging in maatstafgewichten en de wegingsfactoren als gevolg van beleidsmatige maatregelen, wordt een deel van de mutatie veroorzaakt door mutaties in de basisgegevens.

- definitie maatstaf huishoudens laag inkomen met drempel

  geeft een afwijking t.o.v. de meicirculaire 2024.
  Bij de meicirculaire was de actualiteit als volgt (*citaat RIB meicirculaire*):
  Bij het proces om te komen tot een nieuw verdeelmodel in 2023 is naar diverse definities van de maatstaf "huishoudens met een laag inkomen gekeken". De aantallen zijn voor 2023 en 2024 bijgesteld op basis van de meest relevante cijfers die het Centraal Bureau voor de Statistiek beschikbaar heeft. Dit gaf voor de jaren 2023 en 2024 een extra uitkering voor de gemeente Meierijstad. Momenteel loopt landelijk nog nader onderzoek naar de definitieve systematiek van berekening (twee- of drie jaar gemiddelde). Het aantal van 2024 is vooralsnog structureel doorgetrokken. Mogelijk dat dit voor latere jaren nog bijstelling behoeft.

In de septembercirculaire 2024 heeft het ministerie van BZK informatie verstrekt over de aangepaste definitie voor de maatstaf huishoudens laag inkomen met drempel. Vanaf 2025 wordt gewerkt met een meerjarig gemiddelde. Definitief zijn de gegevens nog niet. Mogelijk geeft dit later nog aanpassingen.

N.B. Buiten de septembercirculaire 2024 om heeft het ministerie van BZK de gemeenten verrast met een suppletie-uitkering lage inkomens. Deze is niet opgenomen in de septembercirculaire 2024 maar wel uitgekeerd aan de gemeenten. Voor Meierijstad is dit voor 2024 een bedrag van € 821.560. In bovenstaande tabel met financiële consequenties hebben wij deze opgenomen voor 2024.

Participatie
Het rijk compenseert gemeenten via de integratie uitkering (IU Participatie) vanaf 2025 voor de afschaffing van het lage-inkomensvoordeel (LIV) in de sociale werkvoorziening. Voor het jaar 2025 wordt bij deze septembercirculaire in totaal landelijk € 19,8 toegevoegd aan de IU. Aangezien het een bedrag per plek betreft loopt de compensatie voor de Wsw af met de afbouw van de Wsw (€ 13,4 miljoen in 2025, teruglopend naar € 0 vanaf 2048. De compensatie voor beschut werk loopt op met het landelijk aantal plekken in de ministeriele regeling (€ 6,4 miljoen in 2025, oplopend naar € 16,8 van 2048).

Kanttekeningen
N.v.t.

Communicatie
N.v.t.

Participatie
N.v.t.

Duurzaamheid
N.v.t.

Financiën
Zie voorgaande toelichting

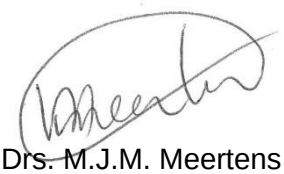
Planning
N.v.t.

Bijlage(n)
N.v.t.

Ter inzage documenten

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van de gemeente Meierijstad

De secretaris, De burgemeester,

Drs. M.J.M. Meertens ir. C.H.C. van Rooij